

GAZETA LITERARĂ

Anul IV, nr. 52 (198) - joi 26 decembrie 1957

ORGAN SAPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

8 pagini 50 bani

ȘIRAPY TOROSIAN

(Expoziția interregională București)

'Culesul snopilor'

LUNA CULTURII

Uriașul avânt literar

Cu prilejul împlinirii a zece ani de la proclamarea Republicii, s-ar cădea să facem un bilanț al împlinirilor culturale din acest răstimp. Cultura e o noțiune ceva mai vastă, chiar mult mai vastă decât ceea ce obișnuim înțelegem: literatură, muzică, artă plastică. Toate aceste trei ramuri, mai exact mlădițe, nu constituie decât o parte infimă din uriașul pom al culturii. Or, vorbind de progrese culturale ce s-au înfăptuit în acest deceniu de mari prefaceri sociale și politice, ar trebui să scot în relief progresele ce s-au făcut mai cu seamă în vastul și multilateralul domeniu al științei, al tehnicii și al învățământului. Progrese cu adevărat reale și excepționale, dar care nu sint de modesta mea competență.

Mă voi mărgini numai la una dintre cele trei mlădițe, să-l zicem mai poetic „floare”: literatura. Sintem, mulțumită acestui deceniu de viață nouă, într-o eflorescență lite-

Mihail Sorbul

(Continuare în pag. 6)

Pretuirea tradițiilor naționale

Scritori ai generației vîrstnice, poate cel mai bătrîn membru al Uniunii Scriitorilor, alături de Alexandru Cazaban, doresc să spun câteva cuvinte cu prilejul sărbătorii, pe întreg cuprinsul fărîi noastre, a Lumii Culturii.

Am citit articolele publicate cu prilejul acestui eveniment și m-am minunat și eu alînd că numai la E.S.P.L.A. s-au tipărit în ultimii ani 29 milioane de cărți reprezentînd peste 2.700 titluri. M-am bucurat și mi-am amintit unele inițiative din trecut nostru rămase atunci nefruicificate sau costîndu-i pe cei care le-au întreprins, sacrificii enorme. M-am gândit la editorul Müller care s-a ruinat tipăriind „Biblioteca pentru toți”. M-am gândit la Dănculescu de la Rîmnicul Sărat, care a cheltuit întreaga avere pentru a tipări „Gazeta săteanului”, publicație în care au apărut multe din lucrările de seamă ale lui Caragiale și Vlăduț. M-am gândit la lupta pe care Vlăduț și alți scriitori din timpul lui au dus-o pentru înființarea Societății scriitorilor romîni și de sezoarele organizate cu atîtea sacrificii. Mă bucur să văd cum toate inițiativele frumoase, luate alături de unii intelectuali cu idei generoase, se înlătuiesc acum.

Mă bucur văzînd cum „Biblioteca

pentru toți” tipărește cărți în zece și zece de mii de exemplare, punîndu-le la îndemîna tineretului și a tuturor cititorilor. Mă bucur să văd cum tradițiile culturii romînești, scumpe noău, sint pretuite la adevărată lor valoare. Mă bucur să văd continuîndu-se la un nivel tot mai înalt ceea ce a fost nobil și exemplar în activitatea Academiei Romîne, fundată de cîțiva din cei mai reprezentativi cîrmurari pe care i-a dat poporul nostru. Mă bucur să aud de pe estrada Ate-

Radu D. Rosetti

(Continuare în pag. 6)

BORIS CARAGEA Din statuia „Victoria” (fragment) (Expoziția interregională București)

Sergiu Dan

(Continuare în pag. 5)

LA UN DECENIU

În decembrie întreg închinat culturii, și ea întreagă, de la poezie pînă la aerodinamică, trecînd pe la pictură și întinzînd la simfonie, fără a uita nici comedia, nici disciplinele exacte, adică o lună care să îmbrățișeze faptul cultural în toată di-

cind cineva ca domnul V. Pogor, amfitrionul „Junimii” făcea haz de entuziasmul lui Eminescu și al altora pentru poezia populară, numînd-o „lătrătură populară”. „Domnul Pogor în genurile literatură zice lătrătură, dar cuvîntul îl păstra mai ales pentru cea populară” relatează în ale sale „Amintiri de la Junimea” Gh. Panu — și oricît de straniu ar părea acest lucru nu trebuie să sur-

Sergiu Dan

(Continuare în pag. 5)

MIHAI BENIUC:

„Meșterul Manole”

Cînd Alexandru scria „Junimii și poezia lor” sau în introducerea la scrierile lui Constantin Negruzzi” înălța un act critic de primă importanță, al cărui sens s-a fost întîrziat, totuși, de unele conștiințe estetice țigănești portuții caitatea de a-și exprima opinia despre creație sa și a altora, sub motiv că el, creatorul, o-ar putea emite cu o precizie obiectivă. Efectul teoriei, cultivată cu precădere în discuțiile „Junimii”, a dăruit însă în vremea noastră, cînd s-a observat că un aspect esențial al activității scriitorului, ca acela publicistic, fusese adesea tratat cu totul în subsidiar. Faptul demonstra o reticență binecunoscută a criticii din trecut, pe care n-avea s-o învingă decât concepția marxistă despre rolul scriitorului în societate.

Bogata culegere de cronici și studii literare, scrise de Mihai Beniuc de-a lungul a mai bine de două decenii, ilustrează din plin ideea că actuală critică poartă și trebuie să fie îndepărtată de „specialism”, și de înșirii creatorii de literatură. De altfel, nici n-ar fi de conceput un scriitor al epocii noastre care să se refuze datoriei dacă nu născuții de a-și spune cuvîntul asupra marilor probleme teoretice și estetice ce frămîntă pe cei din breșia sa. Mihai Beniuc, neostentat poet combatant, poartă aceeași armură solidă și pe cîmpul bătăliilor, să le zicem corul la corp, unde metafora e înlocuită cu verbul direct, senti-

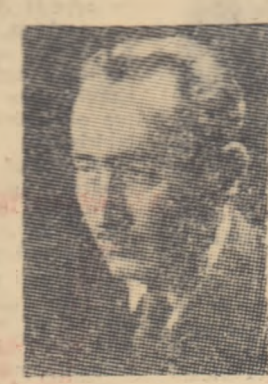
Al. Săndulescu

(Continuare în pag. 6)

CĂRTI NOI

VICTOR TULBURE:

„Cornul pădurarului”

Victor Tulbure e un moldovean („și un sadovenian, cum s-a remarcat). Nu pentru că spune: „M-am născut în satul Căușeni, / Pe pămîntul tău, Moldovă dulce”, dar pentru că îi circulă prin vine și prin vers spiritul moldovenesc, pentru că-l cuprînde adesea ceea ce bețe calmă și contemplativă a naturii și ingenuchează într-un lung extaz în fața marelui și frumuseții ei, pentru că-l tulbură năzuința spre liniște, pentru că-l stîrșie moartea cerbului (cum pe Labiș îl tortura moartea căprioarei),

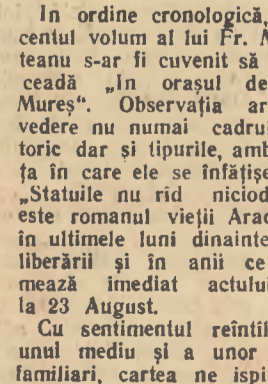
pentru că spune „Imi venea să urlu...”, și nu urlă, „Imi venea să strig...”, și nu strigă, convingîndu-l și fîpîlul în gemați, pentru că-și chinuie, sfios și discret, neliniștile în adîncuri și le împiedică să izbucnească, pentru că

Dumitru Solomon

(Continuare în pag. 6)

FRANCISC MUNTEANU:

„Statuile nu rid niciodată”

În ordine cronologică, recentul volum al lui Fr. Munteanu s-ar fi convenit să preceadă „În orașul de pe Mureș”. Observația are în vedere nu numai cadrul istoric dar și tipurile, ambiantele în care ele se înfățișează. „Statuile nu rid niciodată” este romanul vîrstii Aradului în ultimele luni dinaintea eliberării și în anii ce urmează imediat actului de la 23 August.

Cu sentimentul reînălțării unui mediu și a unor eroi familiari, cartea ne ispitie interesul și n-l menține treaz, încordat, pentru că prozatorul are de partea sa iscusința de a șirni în cititorii curiozitatea și de a întrefine în chip agreabil cu întîmplări narate fluent. Lupta textilș-

Săptămîna

Seară, într-un oraș asiatic...

Sucul de portocale cu care ne începem masa n-l aducea lusuș. Bucățele aromate și pipărate, pînăsoare-le Herbinși scoase atunci din capșor ni le seroa Mulek. Ismael ne turna în pahare groase, de cristal, apa mincrală iar cafeaua din căștile mari, de argint, surzînd, ne imbia s-o gustăm Nohi. Jigări, dacă ne trebuiau, se ducea să ne cumpere Ulu...

Patru înși ne aiam la masă: don Pedro de Honduras, poet și romancier celebru în America Latină, Pamela, soția lui don Pedo, poetul Nonguro din Nepal și cel semnatul avior al acestor rînduri. Mi se părea căudat. Am întreat:

Oare pentru ce se află în jurul nostru atîta oameni? Unul ar și de ajuns. Mi-a răspuns poetul nepalez, pînă la față, pînă acum, omul alb... Ne descria, cu o fermecătoare putere de evocare, vastera orașe de pe fîrmlu Atlanticului, în care contrastele între felul de viață al celor auși și al celor săraci erau tot atât de izbitoare ca și în străvechil oraș asiatic în care trăisăsem. Cunoștea bine lumea politică, aseruită monopolurilor americane. Cunoștea tot atîl de bina popoarele ale căror tiple și ale căror suferințe le înfățișase în romanele sale. Și cunoștea și juntele militare, generalii pomosi, colonelii țanșici care dădeau lovituri de stat și instaurau aspre dictaturi.

Asia, spunea nepalezul, s-a trezită. Ea a alungat în bună parte pe colonialiștii. Exemplul l-a dat India, l-a dat China, l-a dat Birmania și Vietnamul de Nord, l-a dat, recent, Indonezia. Asia însă va trebui să alunge superstițiile, să alunge indolența, să străpungă analfabetismul, să înceapă a pretui omul...

— În ceața Americii noastre Latine

A. B. C.

(Continuare în pag. 6)

WOMENUL LITERAR

De vorbă cu Demostene Botez despre avîntul culturii realist-socialiste

Cunoscut ca prieten apropiat și înțelegător al celor tineri, maestrul Demostene Botez a răspuns bucuros rugămînții noastre de a ne acorda un interviu cu prilejul apariției romanului său „Bucuriile tineretului”. Faptul că volumul a apărut tocmai în Săptămîna cărții l-a determinat pe maestrul Demostene Botez să ne spună la începutul convorbirii câteva cuvinte în legătură cu acest important eveniment.

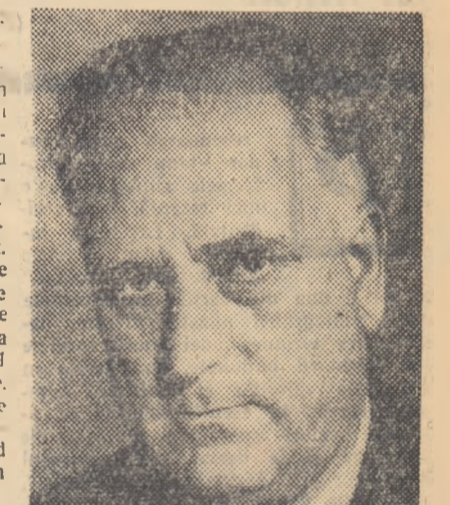
Săptămîna cărții este în realitate săptămîna scriitorului. La această mare sărbătoare a culturii, scriitorul trebuie să facă figură de gazdă și cred că la nenumăratele întîlniri cu cititorii el simte și greja și bucuria unei gazde. Cu toate că cititorii l-au trecut de multe ori pragul gîndurilor și preocupărilor sale, de data aceasta, venind în librărie, cititorul intră de fapt în casa scriitorului.

Obiceiurile vechi la noi obligă gazda să primească cu daruri și scriitorul nu are altceva de oferit decît o carte. După cîte se pare dumneavoastră veți fi una din gazdele cele mai primitoare.

— Am căutat și eu să pregătesc un dar pentru cititorii mei: darul acesta se cheamă „Bucuriile tineretului”. Este vorba de asta dată de un roman.

— Deci o reînnoțire a vechilei unelte ale prozatorului? Romanul, după cîte cunoaștem, este scris în anii din urmă.

— Într-adevăr, am scris romanul acesta în anii 1954—1955. E un roman... sportiv. Desigur însă că el cuprînde toate aspectele vieții din epoca pe care prezintă. Acțiunea lui se petrece prin anii 1910—1912, iar epilogul în zilele noastre. Mare parte din întîmplări și din atmosfera de internat sint autobiografice,

Valeriu Ripceanu

(Continuare în pag. 6)

VERONICA PORUMBACU:

„Lirice”

Universul poetic al Veronicăi Porumbacu se deslășoară în jurul unei axe principale foarte evidente în volumul apărut recent la ESPLA. O pasiune atotcuprînzătoare, o vitalitate impresionantă, ridică adesea subiectele cele mai obișnuite la dimensiuni cosmice. Viziunile lirice vor răsturna în consecință soara obișnuită a proporțiilor. Munții se cută, precum niște dușii cuminți, în ogrădă („Peisaj”). Poeta cutieră spațiile ducînd sub braț, ca pe o cobză, pămîntul („Da!”) Soarele se încurcă în părul unei fete de la țară („Strigătura”). Veronica Porumbacu este o excelentă poetă a imaginilor uriașe, a macrocosmosului. Aprentea whitmaniană a acestei poezii este accentuată de perspectiva poetei asupra spațiilor pămîntești. Și pentru ea pămîntul este o vîietate care simte asemenei celor care trăiesc pe suprafața lui („De vorbă cu pămîntul”).

Dar chiar în cadrul acestei poezii viguroase, încercînd registrele grave, Veronica Porumbacu creează cu o autentică feminitate. Versurile în care proslăvește dragostea, maternitatea sint poate cele mai impresionante din volumul acesta retrospectiv. Delicately firească a acestor sentimente capătă o rezonanță puternică, amplificată de pasiunea care străbate aproape în permanență din versurile poetei. Lirismul e generat de sentimentele tulburătoare ale iubirii adolescente, de precizia luminoasă a dragostei ma-

Dan Grigorescu

(Continuare în pag. 6)

1947-1957 REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

Balada Republicii

(1947-1957)

— Republică română,
Din nașterea de cocuri
Te-am lăsat Carpații
Și Dunărea bătrână.

Măria Sa Narodul,
Răscălat de răscăală
Vină să crești ca plodul
Din hama — triumfală!

Și ai crescut prin vreme
De crâncene blesteme...
Sub ochii tăi cei ageri
Se prăbușiră steme
Cu lei, coroane, pajeri.

În locul lor stau azi:
Munți, soare, sondă, brazi.
Și dintre spice, teafăr,
Un purpuriu luceafăr!

Republica mea, mamă,
Cu brațe de aramă,
Republică, lumină
Cu ochi adânci de mină,
Cu cozi de spice blonde,
Șirag de negre sonde,
Cu zămet de albine
Din fabrici și uzine,
Ești tinădă ca zorile,
Bătrână cit comorile
Din toate țezăurile!

Strămoși ca Ștefan Vodă
Din stârpea moldoveană
Cu palatul de fulger,
Și norul pe-o sprinceană;
Nocăle, cronicarul
Cu-năcrimată pesmă —
Vizor-ivă pară minădă,
Hama Comănzăndă!
Vină la țina, țară,
Și Mircă, vaterodul,
Pe poici să-ți daci la marea
Cu mare — pîrgul, rodul,
Vizor și Cumplitul
Și Teșu — tot izvodul
De Pași-Francoși călare,
Cu înu-năcut norodul
Din palape să scapere,
Haurale să-ți apere!

Vină Mihai Viteazul,
Săvopind cu sânge Turda;
Și trapi pe roși martirii
Cu n-am murit de-aurda-
Din aștele lui Horia
Să-primde Tudor durda
Să-mpromeste ciocoina,
Ce stăorce străcimoa.

Vină-te-ou Ialezul,
Cimpia Libertății,
Bălcăreș și Barnușiu,
Stegarii dîreptății,
Ce scaldă țapi clăcașii
Să-lunge boierimea
Din inima cetății,
Ce stăie și prădăie
Și caznele îngăduie.

Vină-te-a și Cuză
De robă dezrobitorul —
Mult i-am mai plins domnia
Măria Sa poporal...

La Pleșna, dorobanșii
Ce-nșipt-au tricolorul,
Vizor din moșie
Și capete ogoral,
Din țan să facă pluguri,
Din săbii — dinți de coceri,
Să-ntuna-băd belșuguri.

Vină Ștefan Furtună,
Gornist la 77,
Vină pămînt și holdo
Și mașii de spice coapte,
Ci veterane pieptari
La 90!
Primărie mașii de gloanșe,
Pămînt în țară moarte,
Cind reșele cu țanuri
A ros cu foc cătunari!

Vizoră lupătorii
Ștefan Gheorghiu, Frima...
Vizoră și Lupeni
Luptind pe baricadă
Cu săbii ce-n abataje
Matară pînțirimal
Și Grivița grevistă
Și tu, Văile Romită,
Jilava și Doftana
Din toacă trist se veștă,
Și-n sânge haș-ul fumegă —
Nici moartea nu ne-nduplică
Republică, Republică!

Visarăm și luptărăm
Din negurile vremii
Să răzbunăm bunicii,
Pălmașii și moșnenii,
Dar zorii răzbunării
Au răsărit cu Lenin,
Cu roșul lui luceafăr
Ce-o arde prin milenii,
Viu luminind privirile
Cu toate strălucirile
A toate fericirile!

Navele sînt stele

Noi am crezut aceleași nădejdi
Și ne-au aprins o stea aceleași vești,
Căci oamenii asemeni i-am iubit
Și din străvechi urgii aceiași mit
De dragoste și ură, lam hrănit.

Nu, n-o să piară pradă nimănuie
Căci n-o să fie lăcăt să-l încuie,
Nu, n-o să poată zborul să-i doboare
Acum cînd am urcat cu el spre soare...

Cel ce-a-ndrăznit spre viață nu mai moare...

Să ducem viață focului din cer
Noi, Prometeu modern, dezlănțuit,
În nave solare am suit spre mit.
Nu mit de vremi incremenite-n ger
Spre veșnic neatinsul Lucifer
Cu moartea lui departe ne-a momit!

Sînt anii secolii; secolii ce vin
Se-mpărștie în cosmos în lumini
Și viața-n stele prinde rătăcini

Căci navele sînt stele de rubin.

Cenușa morților din Quatrocento
Intinde către cer solii de zbor
Și glasul lor profund, răscăltor,
De peste veac ne-nvăluie: memento!

Memento: omul a aprins lumină
Memento: neguri încă nu s-au șters.
Memento: Timpul cîntă în surdini
Renășterea-n întregul univers

B. Anban

Ultimul rol

Neiertătoarea noastră privire
ca o spadă strălucitoare, născută
din apa vie a lacrimilor,
ca o spadă s-a-nșipt
în inima augustului actor
muat în firețuri de aur,
cu schiptru-i de aur,
pe tronul de aur.

Tăioasa noastră suflare, ca un vînt îi atinse
coroana cu frunzele-i moarte, de aur.
Infricoșat de-această judecată de-apoi
s-a-mpleticit de-a binelea augustul
și rolul și-a uitat
și-apoi fugind
posomorit
limbu-i de aur și-a scăpat pe git!

Vasile Nicolescu

Ilustrații de IULIAN OLARIU

Deceniu republican

Întdesc arborii tineri și soarele-n amiază
și umbrele întoarse sub ramuri din zenit
și iar vibrează-n mine, din nou atit de trează
făptura ta mlădie de zbor înmărmurit.

O, drumurile toate ce-ți răzîmau călcîiul
și arcul de-ntuneric al depărtării, — frînt
ce l-ai zurlit în două cînd prima oară brațul
și-a izbucnit în noaptea cu margini de pămînt.

Nichita Stănescu

De cîte ruguri...

De cîte ruguri a fost nevoie!
De cîte beciuri și spînzurători!
M-au ucis înainte de vremea lui Noe.
M-au mai ucis, apoi, de mii de ori...

M-au rupt cu patru cai, m-au tras în țearpă
Și pielea mea cu paie-a fost umplută,
De viu m-au ferecat în groapă
Și-n loc de vin mi-au dat cucuță.

M-au împușcat în ochi, m-au răstignit.
Mi-au frînt pe roată os cu os,
M-au îndopat cu plumb topit
Și capul pe butuc mi l-au dat jos.

Tot ce-atingeam se-nroșea, —
Om, dimineață sau carte.
Răcneau lîngă inima mea
Moarte! La moarte!

De fiecă dată-noiam mai cumplit,
Din sânge croindu-mi o flamură.
Sileau să mă ucidă-n chip deosebit
Și răsăream în floare, în ramură.

Duh al răscoalei, minie cu buzele arse.
Trec pe sub cerul de foc.
Oare-n privirile voastre,
Macii mei tineri se coc?

Risul meu roșu în voi e,
Dar amintiri pe seară mă mai dor
De cîte ruguri a fost nevoie!
De cîte beciuri și spînzurători...

Vladimir Colin

Baia Mare — 1957

Leonida Neamțu

Curcubeul sue peste munți

Din furtună a rămas doar fumul
Peste virful brazilor cărunți
Și rotindu-și coada ca pămîntul
Curcubeul sue peste munți.

Aripile vîntului, ușoara
Risipesc albastre adieri
Și mireasma florilor amare,
Sue-n cerul liniștitei seri.

Raza lunii, din lumină toarsă
Scînteiază iar în codri suri,
Cupa de-ntuneric și-o revarsă
Noaptea lunecînd peste păduri.

Și cînd e deplină împăcare
Pe pămînt și liniște în slăvi,
Numai plopii, albele picioare
Și le poartă noaptea prin dumbrăvi.

Ca-ntr-un dans scînteietor de iele,
Plopi foșnesc sub selenară nea.
Crîngurile toate ale mele,
Crînguri, crînguri, tineretea mea...

Gheorghe Tomozel

Cineva luminează fețele oamenilor...

Stau rezemat de peretele negru
Cineva luminează fețele oamenilor
Vagonetele duc o armată mîndră și gravă
Cineva luminează fețele oamenilor.

Adevărații stăpîni ai marilor spații subterane,
Lampa mea le luminează fețele
Ochii licăresc o clipă și dispar
O lampă luminează fețele oamenilor.

Solemnitatea clipei se perpetuează mereu
Cineva luminează fețele oamenilor
Între în mină, îi schimbăm pe cei obosiți
Întunericul luminează fețele oamenilor.

TRECUTUL IN LUMINA PREZENTULUI

Cronica „timpului pierdut”

Trilogia neterminată...

Actualitatea „Moromeților”

fățșarea burgheză a boierimii din romanele sale. Pentru prima oară în literatura noastră, aristocrația, clasa în general...

S trâmboșul lui Petru Dumitriu este Petru Dumitriu însuși! În noiembrie 1945, adolescentul încheia ultima din cele opt proze...

lată portretul final al Davidel: „A doua fotografie e a unei femei trecute de patruzeci de ani, colțuroasă, slabă, cu gura supț și ochi încercănați...”

Portretul lui Bonifaciu Cozianu, inspirat tot de o fotografie veche, are aceeași precizie și duritate: „E tânăr, bășos, botos, mustacios; poartă uniforma de focotenent de roșiori, mică jînă, și drept ca o vargă de oțel...”

E oarecum un act de franchețe artistică și evident de curaj acela de a oferi, de la început, trăsăturile dominante ale personajului.

În general, așa procedează Petru Dumitriu cu mai toate fapăturile care populează „Cronica de familie”, și dintre care așa reține în primul rînd pe Lăscărul Lăscari, impresionant prin acumularea densă de forță primară și inteligență rapace.

„Cronica de familie” consemnează cu luciditate și sarcasm o epocă, restituind-o istoriei, într-o lumină crudă, dar adevărată. Autorul ei a făcut o lucrare de cronicar modern prilejuind literaturii noastre o experiență captivantă, care s-a dovedit a fi fertilă și armonioasă, și al cărei rezultat îl constituie o operă de dimensiuni impunătoare, cronică magistrală a „timpului pierdut”.

Sorin Arghir

epoca. Numeroase articole și studii închinăte primei două volume au arătat deja semnul umbrat, concepția de ansamblu asupra evoluției de la 1848, care s-a bazat pe opere și care dă lumii, coeziune tuturor a-mănuntelor. Prețioase indicații în această privință a dat scrierilor lui...

În toamna anului 1956, după apariția primelor semne ale bolii, Camil Petrescu scria în postfața volumului său de versuri, pe care se pregătise să-l editeze atunci ESPLA: „Și încă cum în ceasul acesta al unei sănătăți falimentare, prin absența de muncă și din lunecare peste timp, mă găsesec dator cu volumul al treilea din „Un om între oameni”, cu pregătirea pentru tipar a poemului eroicomic „Caragialele”, de asemenea cu pregătirea pentru tipar a pieselor „Caragialele” și „Aci se țepără lelin roata norocului”, toate de neocot, care nu pot fi lăsate în drum, fiind întreruperi și obligații de știri...”

Dintre aceste obligații numai unele au fost împlinite. Camil Petrescu, scriitorul care a fost întotdeauna teribil de realist, pe care nu avea timp să se revadă, de corecturile pe care nu apuca să le facă, de greșelile de tipar care se puteau strecura, a plicat dintre noi cu sentimentul că n-a lăsat nimic definitiv, că totul ar fi trebuit revizuit, corectat, îmbunătățit: „N-am avut niciodată timp să țin o lucrare pe masă mea de lucru atît cît aș fi vrut, s-o răsucesc cu și s-o împlinesc așa cum îmi apărea necontenit necesar”. Așadar, cu atît mai mult acest ultim volum din „Un om între oameni” trebuie să-i fi lăsat scriitorului un sentiment de neîmplinire și de amarăclune. Dar, ca să împrumutăm cuvintele eroicomicului său Bălcescu, atribuindu-le de data aceasta scriitorului însuși: „Nu se poate... Va și, un scriitor din neamul meu... Într-o zi... peste un veac... și știți clipa asta...” cum a fost!

zace curva pe umii matorni oculari, sau unele documente scrise”. Nu este greu de remarcat că, prin intermediul lui Bălcescu, scriitorul își exprimă propriul său punct de vedere după care s-a călăuzit în elaborarea romanului său roman de caracter dar și înred de vaste proporții.

Caracterizarea legilor sociale, interpretarea științifică a fenomenelor social-istorice, în-au dat scriitorului o putere superbă asupra materialului documentar și asupra amănuntelor care toate se angajează într-un sistem unitar. Scriitorul pare că s-a aplecat asupra epocii cu o lupă; a descoperit sau a simțit toate detaliile, toate relațiile, a explicat și a motivat cele mai mici acțiuni ale eroilor săi, oamnelor ale mai greu de sesizat ale psihologiei acestor eroi, mai mult — întreg poporul românesc. Petruscu Rosenthal este de pildă una dintre aparținătoare fagure ale cărei dar ține un singur amănunt: care-l prezintă în linia esențială. În timpul demonstrației pe care poporul bucureștean o organizează spontan, la vestea că turcii se pregătesc să

intra în țară, un grup de revoluționari, care împreună cu Bodulincanu și cu alții cîștiga prietenii urmește mulțimea, este izbit de frumusețea unei femei care mergea alături de steag.

— la uluțăi-vă, fraților... e o stație în mers... făcută de providența divină de-a gata... Uluțăi-vă ce u-meri, ce brațe, ce soțuri!... Cum poartă de drept capul frumos... Ce stni care privesc în sus. Ah! Ea trebuie să poartă steagul tricolor.

Se repetă spre grup și luă steagul din mîna elevului de la Sfîntul Sava:

— Prietene, dă-i ei să poarte steagul Romîniei libere... E soră cu milioanele de căcași...”

Nu este oare acest scurt episod definitoriu pentru Rosenthal și pentru pictura lui?

Dar caracterul uman al marelui eveniment istoric — care pentru noi, posteritatea, a căpătat toată gravitatea luată din manualele de istorie — apare în acest roman în toată prospețimea lui. Mulțimea palpită fierbinte, vie, în această carte. În obor, oamenii se cheamă unul pe altul la revoluție, ca și cum s-ar chema la berărie. Și de fapt astfel se petrec marile transformări sociale, astfel sint oamenii înainte de a fi eroi. Solemnitatea vine mai tîrziu, „Nea Vasiliță, hai la revoluție... că vă așteaptă jupînu nostru, hai mai repede... Nu mi încide, lasă că o să încheidă țara Tudora”. În această extraordinară replică se realizează și perspectiva contemporană a brutalității Trică, cel care o roștește, dar și sursul scriitorului care deosebește prin intermediul mahalagilor săi aspecte ale caracterului burghezodemocrat al revoluției și forțele ei motrice... Ce poate fi mai autentic decît acest extraordinar: „Nea Vasiliță, hai la revoluție... că vă așteaptă jupînu nostru...”

În cursul unei ciocniri între armatele turcești și populația Bucureștilor, un oltean zarzavagiu este rănit grav la un umăr. Clîșva oameni vor să-l scoată din învîlmășeală, dar el se zbate uitîndu-se înapoi:

— Muică... muică... unde-o fi cobîlîia mea... Mă, tu mă alică muică, strigă, mă, să-mi aducă cobîlîia!”

Prin asemenea amănunte care de multe ori creează senzația reportajului („istoric — dacă crezia e posibilă), revoluția — capătă culoarea ei contemporană. Eroii anonimi, îngropați în indiferența solemnă a istoriciei, au redovinit în romanul lui Camil Petrescu, oameni. Istoria, înainte de a deveni istorie, este viață pur și simplă. Scriitorul, venind după istorici dar beneficiind de cunoștințele lor, a creat imaginea autentică care a existat înainte de a fi devenit istorie și de a avea istoric.

„Un om între oameni”, după apariția ultimului volum care sporește prestigiul acestei Luni a culturii, își așteaptă eșecul care să revele farmece nenumerate, valoarea ei deosebită. Peste cartea aceasta plutește însă o umbră de melancolie. E simfonia neterminată...

Georgeta Horodnicea

Activitatea folclorică în anii Republicii

Că un regim popular acordă atenție creației artistice a maselor populare și un fapt care intră în firea lucrurilor. E normal ca o ordine care și reclama temele de la popor, care a chemat poporul să și ia scorta în propriile mîini, să dea tot sprînjul studierii a tot ceea ce reprezintă valoare în trecut și în prezent.

Masele folclorice: istoria politică, istoria artei, istoria literaturii ș.a.m.d. Cei ce înțeleg sensul aspirațiilor masele se integrează firesc în marea front al culturii valabile, cu șanse mari ca opera lor să răzînd puternic înfrîntă în conștiința populară. Acest lucru e condiționat totdeauna de cunoașterea vieții populare sub toate aspectele ei. Folclorul ca fenomen ar-

istic reflectă în bună măsură aspirațiile masele și de aceea studierea lui e absolut necesară. De acest lucru și-au dat seama intelectualii literari și cu dragoste de popor, s-a preocupat anulul 1948, ca și aici din anul ce a urmat. Numele unor scriitori și educatori ca Bălcescu, Alexsandri, Ene, nescu, Odoabescu, Deliancraescu, Hagi, deu, G. Dem. Teodorescu, Sânșanu, Gaster, Ovid Densușianu, I. A. Candrea și alții vor rămîne înscrisi în cartea de aur a folcloristicii romînești, fără mijloace materiale suferente, ei au strîns și studiat cu dragoste un imens material folcloric, notînd astfel calea cercetărilor noi, moderne, în domeniul folclorului și folcloristicii.

Munca folcloristilor de dinainte de 23 August 1944 s-a desfășurat de cele mai multe ori în condiții grele, unor umiltoare. Biografiile majorității folcloristilor din vremea aceea relează faptul dureros al dezinteresului regimului burghez-moșieresc pentru creația artistică a poporului nostru. Astfel situația și ea totuși alta în anii Republicii populare — în numai 10 ani — s-a desfășurat o activitate de strîngere și cercetare a folclorului de-a dreptul umiltoare. Specialiștii străini care vizitează institutele noastre de folclor găsesc deseori un exemplu demn de admirație.

Profitînd din belșug de experiența vastă, multilaterală, a folcloristicii sovietice, forurile de partid și de stat care călăuzesc viața noastră culturală au asigurat cercetării folclorice locul ei în viața noastră. Astfel, un mare număr de specialiști și de amatori se ocupă intens alături de amatori și cu cercetarea folclorului. Numai partidul clasei muncitoare putea strînge dovezile noastre și rapidă a folcloristicii, pentru că numai el putea fundamenta și orienta ideologic cercetările. Astfel, în Republica Populară Romîna, munca folcloristilor se îndreaptă în direcții multiple. Aspectele esențiale, caracteristice, ale folclorului nostru sînt studiate minușios, după cum, în aceeași măsură, se acordă atenția cuvenită acelor ramuri care au legături, mai mult sau mai puțin strînse, cu folclorul.

În fruntea muncii de culegere și cercetare a materialului folcloric se situează „Institutul de folclor” al Ministerului Culturii și Îndrumîntului. Dispunînd de o serie de cadre de cercetători valorosi, Institutul a cules prin mijloace tehnice moderne numeroase producții care constituie obiectul cercetării și apoi al expunerii sub forma de comunicări, studii și articole.

În cadrul Institutului, numeroase colective lucrează la clasificarea și sistematizarea diferitelor producții ale folclorului nostru, în vederea publicării unor colecții cuprinzătoare. Nu ne

încăim că mai încolo, pe baza vastului material cules, colecțiile Institutului de folclor în colaborare cu alți folcloristi au parcurs la elaborarea unui tratat de folclor românesc.

La Institutul de Istorie Literară și Folclor al Academiei Republicii Populare Romîne există un colectiv, redactat ca număr, care și-a propus să dezbate și să rezolve o serie de probleme de mare importanță în folclor. Orientată spre cercetarea folclorului literar, activitatea Institutului a strîns interesul folcloristilor noștri, cîrtoare serie de comunicări urmate de dezbateri vii. Un rol însemnat în orientarea acestor dezbateri l-a avut acad. G. Călinescu, care a dovedit și în acest domeniu o remarcabilă intuiție. Astfel, colecții Institutului acordă mare atenție reconsiderării folcloristilor din trecut în vederea întocmirii unei istorii a folclorului românesc. Ultimele numere ale buletinelui științific al Institutului așază această preocupare a colecțiilor de folclor.

Prin munca sistematică, folcloristicii Institutului de Istorie Literară și Folclor al Academiei R.P.R. au pus la dispoziția publicității primele două volume ale „Antologiei de literatură populară” — Poezia și Basmul — care au fost primite cu căldură și interes. Un rol însemnat în ceea ce privește studierea sistematică a folclorului și au cursurile de folclor de la universitățile și institutele pedagogice din țară. Prin înbunătățirea programelor de învățămînt, începînd cu acest an urîtor, studiul folclorului a fost extins, urmînd a se acorde importanță cuvenită și unor discipline care au legătură strînsă cu folclorul, îndeosebi etnografia. Prezența unor cursuri sistematice și regulate de folclor la Universitate este o realizare însemnată a regimului de democrație populară. Înainte vreme, cursurile de folclor erau sporadice și se datorau numai inițiativii și dragostei unor remarcabili profesori, cum au fost Ovid Densușianu și I. A. Candrea. Studiarea sistematică a folclorului a dus la o îndrăgire din partea studenților a creațiilor populare. În timpul vacanțelor, numeroși studenți se îndreptăcesc cu nobila muncă de culegere a folclorului, făcînd apoi interesante referate în cadrul cercurilor științifice studențești. Cunoașterea folclorului l-a făcut pe mulți studenți să urmărească cu pasiune izvoarele folclorice ale operelor celor mai însemnate figuri ale istoriei noastre literare.

Creația folclorică este stimulată prin toate mijloacele. Un rol eficient în această privință îl au casele de creație populară și căminele culturale sătești, care au devenit în ultima vreme adevărate șantiere ale activității folclorice. În egală măsură contribuie la cunoașterea folclorului și a tradițiilor populare muzeele de artă națională și etnografice din principalele orașe ale țării. Activitatea acestor muzee este intens susținută de partid și de stat, în vederea îmbor-

gării colecțiilor și materialelor. În aceeași ordine de idei sînt remarcabile cercetările secției folclorice a Institutului de artă al Academiei R.P.R.

În țara noastră se desfășoară o activitate folclorică intensă, în ațara celor arătate mai înainte și demn de remarcat faptul că majoritatea publicațiilor noastre acordă atenția cuvenită problemelor de folclor. Discuții vii, uneori cu caracter polemic, învederează preocuparea constantă pentru folclor în rîndurile specialiștilor și amatorilor.

Acum, cînd se împlinesc zece ani de la instituirea Republicii populare, bilanțul muncii folcloristilor noștri e pozitiv. Ei mai au, înșește, multe de făcut. Una din cheazășile îndeplinirii vasteror lucrări la care s-au angajat sînt condițiile create de regimul nostru democrat-popular, care le pune la îndemînă mijloacele materiale pe care niciodată în trecut nu le-au avut. În același timp, îndrumarea ideologică venită din partea forurilor de partid și de stat dă certitudine că munca va fi îndeplinită pe un făgăvesc realist, științific.

Mitu Grosu

T. BRINZA „Romeo și Julietta” (ajis) (Din Expoziția retrospectivă „10 ani de creație plastică 1947—1957”)

ALEX. TIPOIA „Vedere panoramică a combinatului siderurgic Hunedoara” (Expoziția interregională București)

vulgarizării simplificatoare: lumea aparențelor — vremea indoliilor — (plata) construiesc această dramă cu infinitele resurse ale unui adinc cu-noscător al sufletului uman. Moromețu nu trece prin înăfășuri sau pră-busuri de abis, dar el va avea să descopere, cu prețul unor dramatice încercări personale, care este forța care poate să-l asigure drumul spre păstrarea omieniei și a demnității.

El nu știe să răspundă la început întrebărilor care se ivesc dincolo de aparențe, dar în clipele în care aceste gânduri stăruie asupra lui, se „face negru și crunt la față”. Altă dată încearcă să se amăgească spunîndu-și „că se va întîmpla un lucru, o mișcare undeva”, care să „fină situația pe loc”. Dar timpul trece, pentru el ca și pentru toată lumea, și vine clipa cînd întreaga familie se desatastră și cînd îi trebuie mult ca să-și găsească stăpînirea de sine pe care și-o cunoștea și care-l ferise toledauna de lucruri necugetate... și mai ales care gîndire necruțătoare care duce înțelegerea pînă la capăt... (s.n.)

lucă dar și s-a terminat cu seninătatea care era normală o jumătate de înțelegere, era numai o încercare de a se împăca răbdător cu aparențele. În cele din urmă nici Moromețu însuși poate că n-ar fi acceptat această ipostază, dar, dacă nu o face, realitatea îl silește cu sălbăticie să o facă. E în această cunoaștere, acceptată pînă la urmă, și nu dăruia, un puternic accent dramatic, care înalță statura lui Moromețu alături la hotarul mirășii, și nu numai al mirășii, ci și al lumii sale, pînă la proporții simbolice. E acel simbol care cuprinde realitatea și o depășește, care o reproduce dar o face și mai pregnantă, al năzuinții spre fericire care nu se poate realiza decît pe calea spinosă a cunoașterii adevărului.

E drept, Moromețu e în pragul ei, dar, amenințat să fie înghițit de furtunic, el pornește cu ferma hotărîre al-a străbăte... „Și în liniștea aceea desăvirșită a cîmpei, deodată el înțelege și se liniștește: întinericul nu putea fi fără lund... trebuia să existe undeva o implentură ascunsă, niște legături nevăzute care a susține (lumea, n.n.) De acolo năvălea întinericul...”

Sînt anii și oamenii care trăiau undeva, într-un sat din cîmpia Dunării, care se pierde „pe mirășii în contemplerii nesîrșite”, se dovedește mai puțin sensibil la peisaj exterior, avînd de fapt acea privire răsucită înăuntrul său, atență mereu la peisajul interior. În pătrunzătorul studiu închinat cărții, O. Cromașnicu observă că ne aflăm în fața „primului nostru roman psihologic din mediul rural”. Dar „Moromețu” nu relevă numai existența întregii game și varietăți a pasiunilor și contradicțiilor umane în lumea țărănească; mai mult decît atât, se dovedește, așa cum am spus mai sus, în primul rînd o dramă a cunoașterii umane. Și în această constă și noulatea, dar amîndrăni să o spunem, și posteritatea lui. (Și evident și actualitatea sa stringentă). Pentru că, oricît s-ar părea de ciudat, Moromețu, care „pusă” rara plăcere a unei conversații inteligente și pline de umor cu Cocolă, care avea acel fel umilitor al sîm de a fi, de a vedea lucrurile și faptele oamenilor cu niște ochi limpezi și netulburăți”, se poate înșela, poate accepta să se înșele în ceea ce privește realitatea, să creadă că „timpul” e răbdător, că nu are de ce „să nu fie ca întodeuna ei însuși”. Și cele trei părți ale romanului (un triptic care se poate numi lără

Radu Lupan

In pădurea Tătarilor

In bordeiul nostru, din pădurea Tătarilor, se făcuse deodată tăcere...

Loc, se luptă să rămână chipurile noastre...

Colțurile bordeiului rămneau adâncite în umbră...

Înăuntrul, miroasea a umezeală și-a sudoare de om...

Pași rari răsunau când și când, pe drumul bătătorit din fața barăcii de scinduri a adjuantului...

Ehei, tot în Egipt ajungem cu triungiul asta al morții, vorbi deodată, sublocotenentul Nebuneli...

În bordeiul tătarilor, hohote ce ris...

Și să facem baie de soare în Arabia, pe vreme de iarnă!...

La Botoșani, a intrat în oraș, de lângă muzică în frunte, armata de nord a rușilor care a părăsit tranșeele...

Dormiți, domnilor? Nu, s-auziți câteva glăsuri...

Am uitat să vă spun un lucru... La Botoșani, a intrat în oraș, de lângă muzică în frunte...

S-au format comitete... și se țin ședințe. Au tipărit și manifeste, chiar...

Și unde vor să plece? s-auzi un glas. Nu era ai acasă...

Dar cu generalul Ruski, ce s-a întâmplat? Cu Ruski? Intrebă profesorul...

Da... Se spune că fiind întrebat ce are de gând să facă, ar fi răspuns: „Între Rusia și Țarul Nicolae, sleg Rusia...”

Atunci Rusia e pierdută! Hat hat hat răspuns ironic profesorului, scuturându-și pipa de scrum...

Nu vorbii așa, domnilor! răspunse profesorul de filozofie Ghițescu...

În prima fază a războiului, fusese rănit și zăcut multă vreme în spital...

Pot spune că în scurt timp deveni mîna mea dreaptă. Soldații țineau de asemenea la el și-l ascultau...

Nu mult după sosirea noastră la Tătarani, intenționa de a ține ceru să-l se trimetă un delegat ca să se elibereze un stoc de alimente...

Tovarășul meu de bordel Cosma, ca vechi fost șef de administrație fu însărcinat cu transportul lor...

Execuțăm ordinul și, la propunerea mea, comandantul de companie îl însărcină pe Solțirescu cu conducerea ei...

Patru zile se duceau regulat, se întorceau la ora indicată, fără să li se fi întâmplat cel mai mic incident...

Dimințivă în desele lor întîlniri, între ruși și romni se legară chiar prietenii...

Nu era zi în care ai noștri să nu se întoarcă din patrulare cu cartușierele pline de țigări; în schimb și dinșiți li conduceau la cîte un gospodărie din Corni...

Pe cale particulară însă aflai că în multe cazuri, ai noștri fraternizau cu rușii...

În ziua aceea, plouase cu descărcări electrice. Pămîntul se mulsese de-a binelea așa că colonelul suspendat...

În merge din plin cu patrularea...

Adică cum, întrebă eu...

Lucrul acesta mă întorie, lmi reținu înșă minia...

Seara, știind că Solțirescu trebuia să fi venit din patrulare, mă dusei în bordeiul lui. El chema afară...

Ascultă, Solțirescu, sint plingeri împotriva ta...

Ce fel de plingeri, domnule sublocotenent?

Că bel cu rusii. El mă privi drept în ochi...

Nu, d-le sublocotenent... N-ăm băut niciodată... O jur...

Dar vă rog să-mi spuneți ce înțelegi prin fraternizat?

Vorba lui așa de hotărîtă îmi tăie curajul...

Solțirescu, văzîndu-mă că tac, urcă: Adică, dacă am dat minia și am vorbit cu niște oameni cumsecade care se duc la casele lor...

De-le sublocotenent, spun drept, eu fi admiri pe oamenii aceștia... Au zis hotărît nu și gata. Ai noștri rabdă ca boii și nu zic mîlc...

Solțirescu, tu știi ce-mi spui? Cum de nu... dar lăsați-mă să-mi vărs tot focul, pe care-l am la inimă...

D-voastră știți că eu am fost pe front și rînit... Poate nu știți că am patru copii? Cine are milă de ei?

Ei poate mor de foame acolo, iar eu fac instrucție și aștept pe nemii... E treabă asta? Bine au făcut rușii că l-au dat jos pe Nicolae al lor...

Solțirescu se înroșise la față. O vină de la timp și se zbăcea. Răspunsul lui așa de hotărît mă pusesse în mare încurcătură. Vedeam că are dreptate... Ce puteam răspunde i...

Mă depărta de dînsul într-un chip rușinos pentru mine. Ajuns în bordei, mă tolnăii pe patul meu și mă...

ION MIREA (Expoziția Interregională București)

TINERETEȚA PETROLULUI

Trăiau săraci cobilțarii Otteniei și prîbegeau prin strălîni pînă le oua cucul în traistă. Nu știau că pămîntul pe care-l călca ascunde în el imense comori...

Dar iată că în cumpăna veacului nostru Gorjul patriarhal a fost zgîlțit din somolența-l năstingă. A fost trezit din brusc. Derutant de brusc, în pelsăiul gorjian a pătruns un puternic curent de noitate. Peste platurile însoțite ale Otteniei s-au întins magistrale de beton și de piatră...

Ne-am întîlnit în creșma unor sonde în plin foraj, care, după apusele oamenilor, trebuiau să descifreze curînd multe enigme. De aceea, coborîrea sapeilor spre adînc trebuia supravegheată zi și noapte...

Alexandru Grigorescu e un inginer tînar și profesază geologia petroliferă cam de patru ani. Băiat înalt, brunet, cu față ovală și niște ochi căprui și mobili, care exprimă vioacine spirituală și multă inteligență. Convorbirea noastră a fost plăcută, poate și pentru că n-a avut nimic oficial...

Priviți împrejur - m-a întîmpinat inginerul. De cițiva ani pe locurile acestea, plantăm sonde și asta ne pasionează...

Nu știu de ce, însă, verbul „a planta”, roșit acolo, în plin pelsăi petrolifer de un om care n-are nimic comun cu ceea ce numim noi botanică, cu viața plantelor în general, m-a surprins și mi-a plăcut totodată. „Plantăm sonde”. Frumos!

Priviți împrejur - m-a întîmpinat inginerul. De cițiva ani pe locurile acestea, plantăm sonde și asta ne pasionează...

Înăuntru, miroasea a umezeală și-a sudoare de om... Pași rari răsunau când și când, pe drumul bătătorit din fața barăcii de scinduri a adjuantului...

Ehei, tot în Egipt ajungem cu triungiul asta al morții, vorbi deodată, sublocotenentul Nebuneli... În bordeiul tătarilor, hohote ce ris...

Știu în Cărbunestii Gorjului o țărîniță de 72 de ani. E o femeie secundă, plină de vioacine, care și-azi umbra drept, și poartă sub maramă un păr bogat, neatinș încă de iernile vrstei. Aflu însă că în vremea din urmă țărîna a fost cuprinsă de o ciudată neliniște. Ciocîsprezece copii a crescut în viața ei. La rîndul lor, fiecare s-a apucat de plugărie, răsăpîndu-se prin cîmpie, că n-aveau de unde moșteni pămînt și case. Intrau argați pe la alții, după dăina vremii, învășau muncă pămîntului. Iar cînd au muncă la viața insurătoiril, se însurau. Adunînd beția izbinii, inginerul geolog coborîea de la școlă în zorii primii zile a anului, ca să toasteze pentru cunoșterea unui nou lac petrolifer pe rare il oțera țării.

Știu în Cărbunestii Gorjului o țărîniță de 72 de ani. E o femeie secundă, plină de vioacine, care și-azi umbra drept, și poartă sub maramă un păr bogat, neatinș încă de iernile vrstei. Aflu însă că în vremea din urmă țărîna a fost cuprinsă de o ciudată neliniște. Ciocîsprezece copii a crescut în viața ei. La rîndul lor, fiecare s-a apucat de plugărie, răsăpîndu-se prin cîmpie, că n-aveau de unde moșteni pămînt și case. Intrau argați pe la alții, după dăina vremii, învășau muncă pămîntului. Iar cînd au muncă la viața insurătoiril, se însurau. Adunînd beția izbinii, inginerul geolog coborîea de la școlă în zorii primii zile a anului, ca să toasteze pentru cunoșterea unui nou lac petrolifer pe rare il oțera țării.

Un fir telefonie direct leagă această mică întreprindere de conducerea schele. Ingerul, directorul, directorul general, prim-secretarul comitetului regional de partid, ministri, sint oameni care trebuie să știe oricînd ce anume se întîmplă la sondă, pentru că aici se rulează valori de milioane de lei. Poate tocmai pentru aceste răspunderi li numesc petrolistii pe brigadier: „dumnezeu sondei”. Așadar, Popescu

unor straturi de lut acoperite cu argile tot de plastică. Ingerul nostru, geologul, căuta culorile plastice. Uneori li găsește argila în rozul acesta, desigură sint straturile în mai multe locuri. Se întîmplă să dai de petrol. Te bucuri. Dar încă e peste o zi te înșurtezi. Ceva ce și-ai atlat e doar o masă brună răzbită în cîine știe ce culori subterane. Nu e marele lac petrolifer pe care-l cauți cu trădă de luni întîmplînd. Străpungi mai departe pămîntul. De multe ori ești cu legă în ochi, suspensat undeva în pînă, fără să știi aproape nimic. Femei și ei autorităților le e mai ușor, pentru că ei au măcar certitudinea că găsesc printr-o lunetă ce stă la distanță minoasă a unor câmpuri cercetabile. Pe cînd geologii, cînd coborî în viscol și țărîni, începe căutarea scîndurii lângă un foc arzător, cu o conservă și un cadru de pînie înghețată, coborînd neîncrezător în terore. Mîntea lui se zbîte ca o pană pănușă în întuneric, face o mie de presupuneri, angajază discuzii cu...

ea însăși, deduce, prevede, recomandă, presimte. Fruntea asudată e a unui doctor aflat lîngă masa de operație. Și în cele din urmă, izbînd! Aceste clipi sint pentru geolog ca o băutură rară.

Noaptea de revelion din anul 1953 spre 1954 a fost petrecută de către geologul Alexandru Grigorescu lîngă o sondă în foraj, sub teribila și fermecătoarea tensiune a unor astfel mecatore de clipă. Palid și istovit, copiii de beția izbinii, inginerul geolog coborîea de la școlă în zorii primii zile a anului, ca să toasteze pentru cunoșterea unui nou lac petrolifer pe rare il oțera țării.

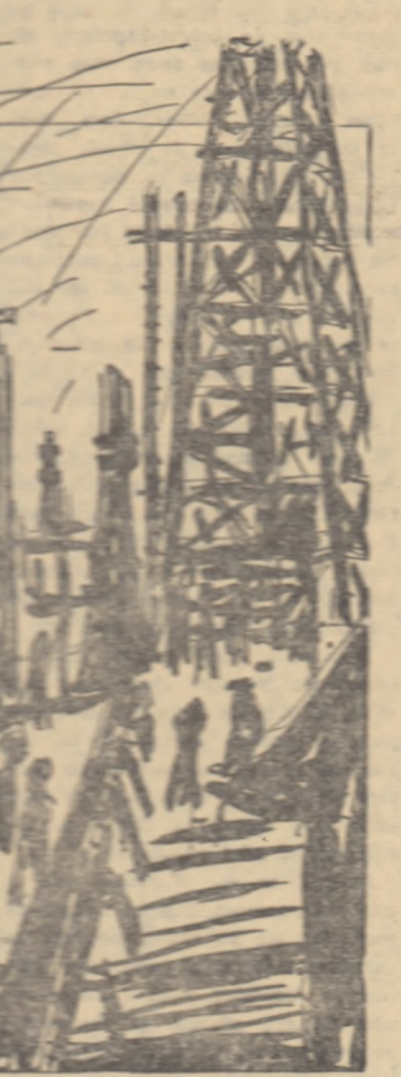
Un fir telefonie direct leagă această mică întreprindere de conducerea schele. Ingerul, directorul, directorul general, prim-secretarul comitetului regional de partid, ministri, sint oameni care trebuie să știe oricînd ce anume se întîmplă la sondă, pentru că aici se rulează valori de milioane de lei. Poate tocmai pentru aceste răspunderi li numesc petrolistii pe brigadier: „dumnezeu sondei”. Așadar, Popescu

unor straturi de lut acoperite cu argile tot de plastică. Ingerul nostru, geologul, căuta culorile plastice. Uneori li găsește argila în rozul acesta, desigură sint straturile în mai multe locuri. Se întîmplă să dai de petrol. Te bucuri. Dar încă e peste o zi te înșurtezi. Ceva ce și-ai atlat e doar o masă brună răzbită în cîine știe ce culori subterane. Nu e marele lac petrolifer pe care-l cauți cu trădă de luni întîmplînd. Străpungi mai departe pămîntul. De multe ori ești cu legă în ochi, suspensat undeva în pînă, fără să știi aproape nimic. Femei și ei autorităților le e mai ușor, pentru că ei au măcar certitudinea că găsesc printr-o lunetă ce stă la distanță minoasă a unor câmpuri cercetabile. Pe cînd geologii, cînd coborî în viscol și țărîni, începe căutarea scîndurii lângă un foc arzător, cu o conservă și un cadru de pînie înghețată, coborînd neîncrezător în terore. Mîntea lui se zbîte ca o pană pănușă în întuneric, face o mie de presupuneri, angajază discuzii cu...

Un fir telefonie direct leagă această mică întreprindere de conducerea schele. Ingerul, directorul, directorul general, prim-secretarul comitetului regional de partid, ministri, sint oameni care trebuie să știe oricînd ce anume se întîmplă la sondă, pentru că aici se rulează valori de milioane de lei. Poate tocmai pentru aceste răspunderi li numesc petrolistii pe brigadier: „dumnezeu sondei”. Așadar, Popescu

Un fir telefonie direct leagă această mică întreprindere de conducerea schele. Ingerul, directorul, directorul general, prim-secretarul comitetului regional de partid, ministri, sint oameni care trebuie să știe oricînd ce anume se întîmplă la sondă, pentru că aici se rulează valori de milioane de lei. Poate tocmai pentru aceste răspunderi li numesc petrolistii pe brigadier: „dumnezeu sondei”. Așadar, Popescu

unor straturi de lut acoperite cu argile tot de plastică. Ingerul nostru, geologul, căuta culorile plastice. Uneori li găsește argila în rozul acesta, desigură sint straturile în mai multe locuri. Se întîmplă să dai de petrol. Te bucuri. Dar încă e peste o zi te înșurtezi. Ceva ce și-ai atlat e doar o masă brună răzbită în cîine știe ce culori subterane. Nu e marele lac petrolifer pe care-l cauți cu trădă de luni întîmplînd. Străpungi mai departe pămîntul. De multe ori ești cu legă în ochi, suspensat undeva în pînă, fără să știi aproape nimic. Femei și ei autorităților le e mai ușor, pentru că ei au măcar certitudinea că găsesc printr-o lunetă ce stă la distanță minoasă a unor câmpuri cercetabile. Pe cînd geologii, cînd coborî în viscol și țărîni, începe căutarea scîndurii lângă un foc arzător, cu o conservă și un cadru de pînie înghețată, coborînd neîncrezător în terore. Mîntea lui se zbîte ca o pană pănușă în întuneric, face o mie de presupuneri, angajază discuzii cu...

ea însăși, deduce, prevede, recomandă, presimte. Fruntea asudată e a unui doctor aflat lîngă masa de operație. Și în cele din urmă, izbînd! Aceste clipi sint pentru geolog ca o băutură rară.

Noaptea de revelion din anul 1953 spre 1954 a fost petrecută de către geologul Alexandru Grigorescu lîngă o sondă în foraj, sub teribila și fermecătoarea tensiune a unor astfel mecatore de clipă. Palid și istovit, copiii de beția izbinii, inginerul geolog coborîea de la școlă în zorii primii zile a anului, ca să toasteze pentru cunoșterea unui nou lac petrolifer pe rare il oțera țării.

Un fir telefonie direct leagă această mică întreprindere de conducerea schele. Ingerul, directorul, directorul general, prim-secretarul comitetului regional de partid, ministri, sint oameni care trebuie să știe oricînd ce anume se întîmplă la sondă, pentru că aici se rulează valori de milioane de lei. Poate tocmai pentru aceste răspunderi li numesc petrolistii pe brigadier: „dumnezeu sondei”. Așadar, Popescu

Un fir telefonie direct leagă această mică întreprindere de conducerea schele. Ingerul, directorul, directorul general, prim-secretarul comitetului regional de partid, ministri, sint oameni care trebuie să știe oricînd ce anume se întîmplă la sondă, pentru că aici se rulează valori de milioane de lei. Poate tocmai pentru aceste răspunderi li numesc petrolistii pe brigadier: „dumnezeu sondei”. Așadar, Popescu

Un fir telefonie direct leagă această mică întreprindere de conducerea schele. Ingerul, directorul, directorul general, prim-secretarul comitetului regional de partid, ministri, sint oameni care trebuie să știe oricînd ce anume se întîmplă la sondă, pentru că aici se rulează valori de milioane de lei. Poate tocmai pentru aceste răspunderi li numesc petrolistii pe brigadier: „dumnezeu sondei”. Așadar, Popescu

Un fir telefonie direct leagă această mică întreprindere de conducerea schele. Ingerul, directorul, directorul general, prim-secretarul comitetului regional de partid, ministri, sint oameni care trebuie să știe oricînd ce anume se întîmplă la sondă, pentru că aici se rulează valori de milioane de lei. Poate tocmai pentru aceste răspunderi li numesc petrolistii pe brigadier: „dumnezeu sondei”. Așadar, Popescu

Constantin, fiul țărînii din Cărbunestii, e „dumnezeu de sondă” și bun la mămă nu înțelege cam ce înseamnă asta. Lucrul nu mi se pare din cale afară de grav. De bună seamă se va găsi cineva în stare să-l explice pe înțeles, ca asiniștiții otteniei să fie liniștiți și senini...

L-am întrebat pe Constantin Popescu cum de nu a rămas țărîn, ca ceilalți țărîni ai lui. Oamenii sint ca pomii - mi-a zis el și-a ris. Pe pămînt, nici macar doi pomii nu sint la fel. Și tot telurii se atîă chiar și țil unele și aceleiași mume. Îndrăgii industria, de cum a sosit în Gorj, și, iată, am intrat în petrol - imi spune el simplu și li ridică.

De fapt, risul acestui omuleț negru, cu un țigan, nu era pentru mine. Risul lui nu e niciodată pentru ceva sau cineva asuma. E pentru toate lucrurile lumii, pentru viață. Iar aici, în viața petrolului din Ottenia, sint zicînd adevărate explozii de viață. Nu știu cum să fac, dar aș așifa pe strazi chipul acesta al lucrătorului care ride. L-aș așifa în mod propagandistic. Pentru privitori, ei ar putea genera optimism.

Este încă neliniștită țărîna din Cărbunestii, bătrina mămă a petrolistului. Se pare însă că nu-l singura care-l copleșea de acest sentiment de cămă. În suta din sondă care deservec schelele petrolifere ale Otteniei, au fost pînă ieri mămă din țipii pînă-n creștet, coborîtori parca din Moromești. Astăzi, ei sint muncitori moderni. Acesta a poate faptul cel mai senzațional pe care i-am aflat în cîmpia cobilțarii lor. Mă gîndesc că acei activiști care au sarcina să ajute industrializarea Otteniei, vor trebui să stea mai la dîlung de vorbă cu bamele mame ale Gorjului. E și aceasta un lucru foarte politic.

In Gorj ard flăcări pe culmi. Ard necăntem, de ani de zile. Înălțate pe dealuri, ele alungă pînă departe zăpezile nopților, împărșind pe zăpezi dansurile nestatornice ale luminiilor lor. Suta, deasupra văi petrolifere, hula cerului e roșie, ca o pîntă incandescentă. Pare-ar fi misterioase focuri care se aprind în miez de noapte deasupra comorilor de lezcare care știm atîtea fapte grozave din basmele noastre străbune. Nu. Nu sint acestea focuri din basme. In Gorj ard flăcări pe culmi. Ard necăntem, de ani de zile.

Strănuil picat din întimplare aici, e la început nedumerit. Din loc în loc, țîșnesc din pămînt imense flămări de foc, înalte de zeci de metri, care ard cu o furie nemalpentimă. La lumina lor se poate noaptea citi pe pămîntul din preșinți lor - lincius ca o vatră - se poate dormi. Sint locurile unde se ard gazele de sondă provenit din zăcămintele de țîjel. Vă pot spune că în valea petrolului otteniesc se ard zilnic milioane de metri cubi de asemenea gaze. Satele din jur s-au obișnuit cu această feerie a nopților din Gorj. Țărînul iese în plină noapte din casă ca să dea la vite nutreți și nu a-prinde felinarul străvechi. Li luminoasă aceste ciudate și fantastice flăcări ridicate pe dealuri. Seînțește noaptea țînel prin somn. Ottenca li apucă în brațe și-l duce la gem. Li arată focurile sondelor, li copili tresaltă bucuroși și tace curînd...

Vin seara flăcări pe la fete și, fluierînd tainic - le cheamă la gard. Ottenianul, privește pe gem și iese degrabă cu rețevul. E lumina și ulița, și casa, și pădurea, și lumea, și cerul. Nicol în gaură de șarpe nu te poți ascunde. In Gorj ard flăcări pe culmi.

Privindu-le îndelung, m-am gîndit ce comoră incommensurabilă se pierde mistuită în iadul acestor flăcări flămînde. Din gazul de sondă se pot face șesături, vase de sticlă, rochii de mătase, pantofi, poșete și mănuși. Și totuși, de ani de zile în Gorj ard flăcări pe culmi. Se mistuie zilnic în focuri milioane de metri cubi gaze de sondă. Sintem deocamdată siliși să facem această imensă și prădănică țîrî. Industria chimică a țării noastre e abia la începuturile ei.

În nopți liniștite am privit îndelung, cu tristețe, aceste incendii petrolifere. De departe mi păreau uriașe torțe ale timpului, prin care aduceam ofrandă unui nou Apollo.

Priviți! Priviți îndelung, aceste ciudate torțe ale vremii. Fixați-vă bine în bucătăria lor strălucitoare. Mai coborîți-vă încă puțin, ca niște copii, de flămele lor incandescente care se zbucăierînd peste Gorj. Mine nu le veți mai putea privi. Sint certitudinile că ele or să dispară curînd.

Pop Simion Decembrie 1957. Desen de IULIAN OLARIU

Rusia, pierdută? Masa aceasta stă-lă, de două sute de milioane! Cînd își va găsi drumul, pe care-l căută de veacuri...

Rușii, domnilor, sint un popor de mare viitor, oricît nu le-ar plăcea unora părerile mele. În zbuciumul lor spre o viață nouă, cîte jertfe n-au adus ei...

În scrierile lui Tolstoi, ale lui Turgheniev, în paginile lui Cernişevski, ca și-n toată literatura lor realista, nu veți vedea dect tendința de a se rupe cu obiceiurile întîrziate, ale unor omeniri îmbătrînitiți și putredă. Și profesorul începu să povestească cum într-o seară, ducîndu-se la teatrul național și asistînd la reprezentarea piesei lui Gorki, „La fund”...

— Nu ne era bine, nu-aveam de toate! Ne-a trebuit război. Cînd se bat harnășarii, n-au ce căuta mării, îngîmă Nebuneli, fostul comandant de vardiști. Și a-mîndoi începură să rîdă. Văzînd că eu tac și nu iau parte la risul lor protestic, îmi aruncă o săgeată...

— Dar ce să fie cu Solțirescu, de s-a boierat așa, aproape că nici nu te mai salută... și cînd îți spune să trăii, mormăie cu buzele strînse, de s-audă numai el...

— Pe mine nu mă interesează lumea nouă a rușilor... Știu că noi am pus-o de mămăligă, vorbi din nou fostul plutonier de administrație. Chiar a doua zi dimineată începu echiparea noilor recruți cu echipament și bocanci aduși de sublocotenentul Ghițescu din Rusia...

— Dar ce să fie cu Solțirescu, de s-a boierat așa, aproape că nici nu te mai salută... și cînd îți spune să trăii, mormăie cu buzele strînse, de s-audă numai el...

duse orele de instrucție. În bordeiul nostru, aceeași poveste...

— Nu ne era bine, nu-aveam de toate! Ne-a trebuit război. Cînd se bat harnășarii, n-au ce căuta mării, îngîmă Nebuneli, fostul comandant de vardiști. Și a-mîndoi începură să rîdă. Văzînd că eu tac și nu iau parte la risul lor protestic, îmi aruncă o săgeată...

— Dar ce să fie cu Solțirescu, de s-a boierat așa, aproape că nici nu te mai salută... și cînd îți spune să trăii, mormăie cu buzele strînse, de s-audă numai el...

— Pe mine nu mă interesează lumea nouă a rușilor... Știu că noi am pus-o de mămăligă, vorbi din nou fostul plutonier de administrație. Chiar a doua zi dimineată începu echiparea noilor recruți cu echipament și bocanci aduși de sublocotenentul Ghițescu din Rusia...

— Dar ce să fie cu Solțirescu, de s-a boierat așa, aproape că nici nu te mai salută... și cînd îți spune să trăii, mormăie cu buzele strînse, de s-audă numai el...

— Pe mine nu mă interesează lumea nouă a rușilor... Știu că noi am pus-o de mămăligă, vorbi din nou fostul plutonier de administrație. Chiar a doua zi dimineată începu echiparea noilor recruți cu echipament și bocanci aduși de sublocotenentul Ghițescu din Rusia...

— Dar ce să fie cu Solțirescu, de s-a boierat așa, aproape că nici nu te mai salută... și cînd îți spune să trăii, mormăie cu buzele strînse, de s-audă numai el...

— Pe mine nu mă interesează lumea nouă a rușilor... Știu că noi am pus-o de mămăligă, vorbi din nou fostul plutonier de administrație. Chiar a doua zi dimineată începu echiparea noilor recruți cu echipament și bocanci aduși de sublocotenentul Ghițescu din Rusia...

prefăcui că dorm. Gîndurile mele se învîrteau în jurul răspunsului lui, atît de clar și de hotărît. Imi a-dusei amintire și de piesa lui Gorki „La fund” și de spusele moșnegului, cu fruntea largă și barbă albă: „O lume nouă, o lume nouă!”

— Nu ne era bine, nu-aveam de toate! Ne-a trebuit război. Cînd se bat harnășarii, n-au ce căuta mării, îngîmă Nebuneli, fostul comandant de vardiști. Și a-mîndoi începură să rîdă. Văzînd că eu tac și nu iau parte la risul lor protestic, îmi aruncă o săgeată...

— Dar ce să fie cu Solțirescu, de s-a boierat așa, aproape că nici nu te mai salută... și cînd îți spune să trăii, mormăie cu buzele strînse, de s-audă numai el...

— Pe mine nu mă interesează lumea nouă a rușilor... Știu că noi am pus-o de mămăligă, vorbi din nou fostul plutonier de administrație. Chiar a doua zi dimineată începu echiparea noilor recruți cu echipament și bocanci aduși de sublocotenentul Ghițescu din Rusia...

— Dar ce să fie cu Solțirescu, de s-a boierat așa, aproape că nici nu te mai salută... și cînd îți spune să trăii, mormăie cu buzele strînse, de s-audă numai el...

— Pe mine nu mă interesează lumea nouă a rușilor... Știu că noi am pus-o de mămăligă, vorbi din nou fostul plutonier de administrație. Chiar a doua zi dimineată începu echiparea noilor recruți cu echipament și bocanci aduși de sublocotenentul Ghițescu din Rusia...

— Dar ce să fie cu Solțirescu, de s-a boierat așa, aproape că nici nu te mai salută... și cînd îți spune să trăii, mormăie cu buzele strînse, de s-audă numai el...

— Pe mine nu mă interesează lumea nouă a rușilor... Știu că noi am pus-o de mămăligă, vorbi din nou fostul plutonier de administrație. Chiar a doua zi dimineată începu echiparea noilor recruți cu echipament și bocanci aduși de sublocotenentul Ghițescu din Rusia...

MARIANA PETRAȘCU (Din Expoziția retrospectivă „10 ani de creație plastică 1947-1957”) „In tren”

DOUA ORIENTĂRI

S-a încercat adesea la noi, în ultima vreme, definirea „spiritului modern”...

nii de cultură cărora li se adresează, ce ar trebui înțeles pentru a evita eventualitatea...

turii burgheze, nu este poziția lui André Malraux. El ne-a obișnuit de mult — după trădarea primelor sale...

Dar în cunoașterea acestei țesături complicate a realității, marxismul a adus o metodă de cercetare care ferește conștiința umană de fărâmișare...

In săptămâna trecută, aceeași revistă pune o altă întrebare un număr de opt profesori de filozofie de la Sorbona...

Lată de ce, în vreme ce noi — cu toate greutățile suferite — privim liniștiți spre viitor, cultura dezaxată, și plânturoasă, care reverberază pilpările agonice ale burgheziei...

Oprea în loc, pretenția de a fi rezolvată o dată pentru totdeauna întreaga problematică umană, este incompatibilă cu dialectica marxistă...

„Materialism și empiriocriticism”, „ceea ce au toți sunt vreun antipod, acest antipod nu e decât cel materialist”, Dîncolo de caracterul idealist al cursurilor proiectate...

Ne vom opri asupra a trei momente de luptă antimonahică care au relevat arta unor adevărați măști ai pamfletului: Panu, Cocea și Argehezi.

Ceea ce trapează la o cit de sumară privire asupra culturii burgheze contemporane este tocmai aspectul invers: dezagregarea ansamblului, risipirea preocupărilor în direcții divergente...

„ceastă lipsă de fir conducător al gândirii filozofice burgheze contemporane este clar teoretizată de Ferdinand Alquié care, recenzând volumul „Philosophes célèbres”...

„Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”...

Vechi tradiții culturale în țările capitaliste fac să existe, fără îndolala și acolo o producție culturală în mare măsură valoroasă. Nu ne este îngănat să subapreciem erudiția și subtilitatea care se pot observa în lucrări de logică, de estetică sau de istorie...

„Iată un alt cimp al culturii: cercetările în domeniul esteticii. Intr-o ramură care poate fi atât de fecundă, cum este literatura comparată, cite eforturi nu rămân descurajate, cite eforturi nu rămân descurajate...”

„Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”...

Săptămânalul francez Arts-Lettres-Spectacles a întreprins recent o anchetă în rândurile a numeroase personalități reprezentative, în mare măsură, pentru cultura burgheză contemporană. Au răspuns biologi de prestigiu lui Jean Rostand sau Albert Delunay, etnologi de talia lui André Leroi-Gouran sau Claude Lévi-Strauss...

Recent a surs cartea lui André Malraux „Mémoires zeller”, considerată de cercetările culturale burgheze drept eveniment artistic al secolului. În continuare preocupărilor din „Muzel Imaginar”, Malraux începe a prezenta sintetic a dezvoltării artei de-a lungul istoriei omenirii. Nu ne putem pronunța asupra calităților lucrării, fără să o fi cit încă. Dar din re-latrile detaliile ale preslei de specialitate nu se poate să nu ne izbească criteriul cu totul ciudat de apreciere a arț diferitelor popoare: măsura în care opera de artă a dat o imagine zăbr cărora popoarele li s-au închinat însuși titlul lucrării subliniază peeminenta pe care o dă Malraux acestui criteriu.

„Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”...

GEORGE JUSTER (Expoziția interregională București)

„Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”...

„Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”...

DORU POPOVICI (Expoziția interregională București)

MOMENTE ANTIMONARHICE

Literatura română antimonahică s-a dezvoltat cu precădere pe linia pamfletului, a articolului de ziari, a versului ocazional, insuficient știut poate, dar știut, reliefând fără rețențe stupiditatea și inutilitatea unei instituții anarconice...

au relevat arta unor adevărați măști ai pamfletului: Panu, Cocea și Argehezi. Primul, George Panu, mai puțin cunoscut astăzi, dar de o remarcabilă popularitate în epocă, declamă, printre altele, un articol publicat în ziarul „Lupta”, din 1877, augusta minie regală. Ultragrea persoanelor de atitudine democratică, în trădături îngroșate, ne apare același chip încruntat al regelui „avar și lacom”, importat din Germania și întredrind cu sudorea și singele u-nui întreg popor: Carol I și din neotocire nu ultimul, „omul periculos”, „inspirator al unei politici reacționare”, „regele avar”, „inconjurat de sacii cu bani”, „marele căpitan”, „eroul de la Hodoiva, Stănești, Băilești etc.”, „asasinul țărănilor răsculați la 1907; ploșnița, imensa ploșnița”, „care își sugă viața din mizeria unei țări de rob”, și în sfârșit, urmașul: „omului cu ochii vineți”, importat și el din țări străine, Ferdinand Urechiliu, „răspunzătorul”, „în răzhol declarat cu propriul său popor”, O pleiadă de scriitori și ziaristi dintre cei mai talentați, hrăniți de luminoase idealuri progresiste, au contribuit la crearea imaginii veridice a unei dinastii de jalnică amintire. Boliac și Hădeu, Macedonski și Vlașcu, G. Panu, Constantin Mille și Traian Demetrescu, Anton Băcalbasa și marele Caragiale, Coșbuc și mai apoi Argehezi și Cocea, depășind de cele mai multe ori limitele unui anticlericalism trecător, au realizat o literatură de incisivă tendință antimonahică, apreciată de mase entuziaste de cititori, temută de rege și laechii săi.

„Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”...

Ne vom opri asupra a trei momente de luptă antimonahică care au relevat arta unor adevărați măști ai pamfletului: Panu, Cocea și Argehezi.

Din activitatea editurilor DE VORBĂ CU ILCA MELINESCU

director adjunct al Editurii de stat pentru literatură și artă

După cum am în primul nostru interviu, trafe din literatura clasică rusă o formă oarecât nouă și aparte. Ne-am adresat totuși Ilca Melinescu, director adjunct al Editurii de stat pentru literatură și artă...

„Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”...

„Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”...

„Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”...

„Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”, „Regele nostru pare că și-a luat de sarcină a să izola de țară”...

NOUVE Scriitorii in mijlocul cititorilor In curtea alpină... Au stat de vorbă cu cititorii...

Ediții critice din clasicii români O realizare amănunțită...

Străzi cu nume de scriitori și de... cărți

C. Cristobald Tiberiu Avramescu

Continente

Din muzica și ritualul GHANET

(Căpitanul Ghazizadeh în fața)

Într-o dată avântul mișcărilor, originalitatea figurilor coreografice și extraordinara lor rezistență fizică. La care se adaugă pitorescul în îmbrăcăminte și ornamentație. Excelează, prin acestea, echipele din Ashanti, cele din Winneba și echipele din Vodza, micul sat de pescari al tribului Ewe cu dansurile lor fetiștice, ornate cu penne roșii de papagal și ghirlandă de scoici albe, executând mișcările rituale învățate în „școlile” fetiștice din Dahomey.

Două au fost manifestările în care muzica populară este reprezentată prin tobe, corni și tălângi și dansuri inspirate de acestea mi-au rămas cel mai mult atenția: un „danza” și o reconstituire a ceremoniei alegorii unui Akhan șef de trib.

„Danza” este o manifestare a unui mare număr de șefi de trib, surprinși și „regi”, spre a aduce omagiu unei personalități din trecut. Într-o astfel de manifestare, fiecare șef își prezintă în fața grupului său o anumită realizare prin surtelei lor cu explozia motoarelor unui avion cu reacție. Cortegiul și dansatorii înaltează țipete și apăsă în cadența acestor „bombardiere” care zguduie terenul de sub picioare. Treptat, ele fac loc sunetelor unor tobe mai mici, mai rafinate, cu ritm mai vioi, simțocat și în același ritm mișcărilor masei de dansatori se întese, prind viață, se transformă în vîrtej. Nu o dată am surprins singurătate fetiștă sau mame cu pruncu legat la șalele lor, sau bătrine cu fața zbîrcită, legându-și soldurile, apoi avîntându-se într-un dans vioi după ritmul tobelor care duceau pe undeva în depărtare.

Unele echipe de toboșari și de dansatori știu să dea reprezentații demne de toată admirația. Se remarcă disciplina de ansamblu, finețea și

supraviețuire și mai sînt încă apreciate de publicul ghanian pentru pitorescul lor.

Cu mult mai interesant și mai instructiv este însă spectacolul și ceremonialul alegorii și instalării unui șef al Akhanilor, pentru că în acest ceremonial se reflectă și raporturile sociale de factură tribală încă alt de vii în Ghana, dar mai ales în regiunile în care se vorbesc limbile Ashanti, Akwapem, Akim, Abakwa, Jouben și Akwamu.

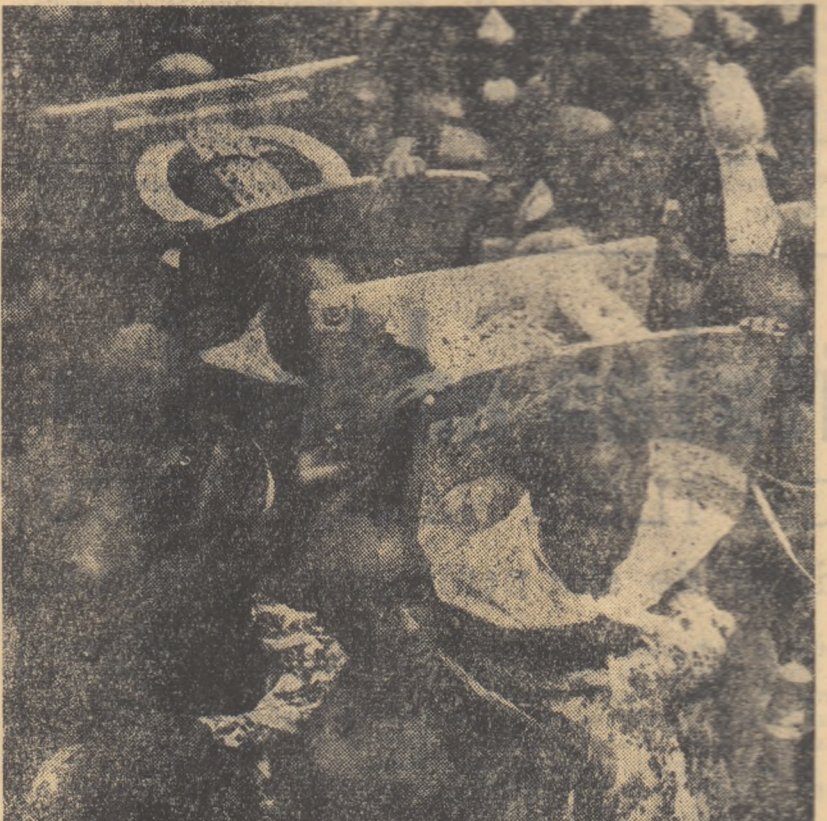
Ceremonialul, care durează câteva zile, se desfășoară astfel:

Tobozii bat tobe gemene „gong-gong” spre a chema pe membrii tribului să se adune în piața publică în scopul de a cere reginei-mamă să le dea un nou șef principal (Paramount Chief).

Prin postural lor de cuvînt (Okwara), închin de asemenea de un toboșar cu un gong-gong, membrii tribului informază și garda personală „Kpandzi” a șefului superior, că ei doresc să aibă un șef propriu pentru „tribul” (domeniul) lor, respectiv pentru grupul lor. Trebuie remarcat că toate acestea sînt în funcție și de mărimea tribului care poate controla doar un cartier dintr-un sat, până la întinderea unei suprafețe egale cu aceea a unei regiuni administrative din țara noastră.

Regina-mamă, adică văduva, împreună cu consilierii ei se adună și alege un membru din familia regală indicat să fie el noul stăpînitor al „tribului”.

Acet candidat e prezentat poporului într-o sărbătoare în fața palatului (Akem) și poporul aprobă sau respinge.

Cu ocazii festive „Scaunele” de aur și argint sînt purtate pe umerii gârzii acestor relicve fetiștice.

O veche zicătoare din popor: „dumnezeu l-a creat întîi pe toboșar...”

frumoase femei și fețe ale tribului, care uneori sînt chiar soțiile șefului de trib. Toiege, sceptre și figuri din abanos aurit sau bătute în aur, lanțuri la gît, brățări și inele din aur masiv și plăci din fol de aur curat montate în jurul turbanului, strălucitoare în bătaia soarelui tropical, oferă o priveliște de neuit.

„Paradisul nostru african”
„Oh, spiritul negru și dulce
dar dur și dulce și fier negre
și negre și rădăcină
Dă-mi-mă tobe, frate-meu
din țara ta și cu tobe de oale uscate
și ține-ți la sine
și vorbește-mi tare
și mai tare;
apoi mai încet
pînă la șoapte
așa să le țineți să dăte
cu mărgele albastre din Aggrey,
impodobit

Să răsună călăbășii
în sărbătorile noastre
să răsună călăbășii
să răsună călăbășii
să răsună călăbășii
să răsună călăbășii
Kenkenkenkenken, Ken, Ken, Kenken
Ken!

Oh, spiritele dulci și tari
voci de jenet
și groase glasuri de bănci
poate chiar și sămăntă de prunci
și să se dansone.

Negri spăloși și mincinoși
și rădăcină pămîntului a călăbășii
iar negre desenate pe un brâu
să se legene în ritm ondulat
așa cum șaua învîrtoare a noastre:
„tan-tan”, „tă-tă-tă”, și „tă-tă-tă”
iar lămea să dăte, să dăte
și să fie șan apăs de soare
și cerzi palmei să se agorape,
niște pălării țesute
și șan de de măt;
și apoi, oh, dansare, să bine
să ne amă și să amă
și negri și albi
Să dădeți călăbășii noastre
și sămăntă țesute în țesut
și să răsună călăbășii noastre
și să răsună călăbășii noastre
de soare apăs
în dragul nostru paradis african”

T. Cristorean

Toba vorbitoare Akumpan, prin bătaie ei mai complex decât cele ale unui aparat Morse, anunță celor adunați marelui eveniment, originea glorioasă a noului șef, faptele mărețe ale predecesorilor săi.

Sosește noul ales. El e precedat și urmat de tobe de diverse categorii, corni și tălângi, care toate pe specificul lor înalță imnuri de slavă. Femele și călăii care fac parte din garda Șefului, execută cîntece de bucurie.

Apoi cinci șefi de trib, numiți „hene” și anume Kronihene, Adontehene, Nifahene, Benkanihene și Gyase li prezintă nouului ales spada „Nponponso”, simbolul autorității de stat.

După aceasta, noul șef depune jurămîntul de credință către Scaun, care e așezat pe un taburet lingă el, în dudutul solemn al tobelor regale numite Fontomfom.

Noul șef execută apoi un dans, bats el însuși tobele mari regale și suflă în cornul „Ntakra”, pe cînd călăii execută o serie de cîntece. În anturajul său trebuie să fie un număr cîțiva bărbați ei și călăii femei, căci, după tradiție și obicei, o femeie nu poate fi executată decît de o altă femeie. (Maria Stuart n-a avut nici măcar această favoare, deși tronul Angliei era ocupat pe atunci de o femeie).

Urmează o serie de rugăcini și cîrînde de vin aduse Scaunului și înscăunarea noului șef.

În sfîrșit, asistăm la marea veselie, cînd timp de ore de-a rîndul diferitele categorii de tobe dau avînt dansatorilor. Toate dansurile se execută individual, adică nu perechi-perechi sau înlanțuit, ci masa întreagă de

dansatori frămîntă pămîntul, se încovoie, își frămîntă trupurile, se zburcă, alergă în pas cadențat, după ritmul tobelor asurzitoare pentru urechile... noastre.

Și în felul acesta iau sfîrșit ceremoniile cu ocazia alegerii și instalării unui nou șef de trib.

Din felul în care se desfășoară aceste ceremonii și din ritualul lor se pot trage câteva concluzii interesante.

Deși autoritatea Șefului este mare, el e obligat să dea câteva dovezi de modestie și de umilință, prin aceea că, pînă la înscăunarea sa, el stă pe jos, pe o bancă de oale, și îmbrăcat într-o togă de dala, și după alegere chiar, el e cel care execută un dans, bats tobele și suflă din corn spre a aduce omagiu maselor care l-au ales.

Se observă de asemenea rolul important al femeii. Regina-mamă este aceea care propune pe candidatul la șefie, ea este consilierul său cel mai apropiat pe tot timpul „domniei” sale, după cum, în dans și în cîntece, femeile sînt de fapt cele care „dau tonul”.

Dintre dansurile care excelează prin originalitatea lor, e dansul ploii care se execută la lumina lunii, dansul cultului soarelui: fetele execută pe virful degețelor, dansurile războinice Adaf și dansul șefilor de trib.

Dar cine poate să exprime mai bine decât poezia populară băstinașii ce însoțesc dansurile sau dansul, tobele, ritmul și cîntecele ce se împletesc?

Reproduc o selecție de poezii anonime, culeasă din popor, cu speranța că vor redă măcar în parte optimismul și dragostea de viață care se deghează din aceste versuri care cîntă sub titlul:

„Paradisul nostru african”
„Oh, spiritul negru și dulce
dar dur și dulce și fier negre
și negre și rădăcină
Dă-mi-mă tobe, frate-meu
din țara ta și cu tobe de oale uscate
și ține-ți la sine
și vorbește-mi tare
și mai tare;
apoi mai încet
pînă la șoapte
așa să le țineți să dăte
cu mărgele albastre din Aggrey,
impodobit

Să răsună călăbășii
în sărbătorile noastre
să răsună călăbășii
să răsună călăbășii
să răsună călăbășii
să răsună călăbășii
Kenkenkenkenken, Ken, Ken, Kenken
Ken!

Oh, spiritele dulci și tari
voci de jenet
și groase glasuri de bănci
poate chiar și sămăntă de prunci
și să se dansone.

Negri spăloși și mincinoși
și rădăcină pămîntului a călăbășii
iar negre desenate pe un brâu
să se legene în ritm ondulat
așa cum șaua învîrtoare a noastre:
„tan-tan”, „tă-tă-tă”, și „tă-tă-tă”
iar lămea să dăte, să dăte
și să fie șan apăs de soare
și cerzi palmei să se agorape,
niște pălării țesute
și șan de de măt;
și apoi, oh, dansare, să bine
să ne amă și să amă
și negri și albi
Să dădeți călăbășii noastre
și sămăntă țesute în țesut
și să răsună călăbășii noastre
și să răsună călăbășii noastre
de soare apăs
în dragul nostru paradis african”

T. Cristorean

Toba vorbitoare Akumpan, prin bătaie ei mai complex decât cele ale unui aparat Morse, anunță celor adunați marelui eveniment, originea glorioasă a noului șef, faptele mărețe ale predecesorilor săi.

Sosește noul ales. El e precedat și urmat de tobe de diverse categorii, corni și tălângi, care toate pe specificul lor înalță imnuri de slavă. Femele și călăii care fac parte din garda Șefului, execută cîntece de bucurie.

Apoi cinci șefi de trib, numiți „hene” și anume Kronihene, Adontehene, Nifahene, Benkanihene și Gyase li prezintă nouului ales spada „Nponponso”, simbolul autorității de stat.

După aceasta, noul șef depune jurămîntul de credință către Scaun, care e așezat pe un taburet lingă el, în dudutul solemn al tobelor regale numite Fontomfom.

Noul șef execută apoi un dans, bats el însuși tobele mari regale și suflă în cornul „Ntakra”, pe cînd călăii execută o serie de cîntece. În anturajul său trebuie să fie un număr cîțiva bărbați ei și călăii femei, căci, după tradiție și obicei, o femeie nu poate fi executată decît de o altă femeie. (Maria Stuart n-a avut nici măcar această favoare, deși tronul Angliei era ocupat pe atunci de o femeie).

Urmează o serie de rugăcini și cîrînde de vin aduse Scaunului și înscăunarea noului șef.

În sfîrșit, asistăm la marea veselie, cînd timp de ore de-a rîndul diferitele categorii de tobe dau avînt dansatorilor. Toate dansurile se execută individual, adică nu perechi-perechi sau înlanțuit, ci masa întreagă de

„Palmierul și puti”

AGENDA

● Volumul „Scrisorile inedite de lui Verlaine către Casala” a apărut luna trecută la Paris cu o amplă introducere semnată de Georges Zayed. Aceste scrisori inedite ale lui Verlaine au fost editate în urmă cu zece ani de către Biblioteca Națională Franceză.

● Ca de obicei, sezonul teatral din New York s-a deschis și în acest an cu un spectacol al cărui subiect a fost „Imprumutată” din opera unui autor celebru. După Voltaire, G. B. Shaw, Marcel Pagnol etc. a venit și rîndul unui oarecare Shakespeare care a scris, între altele, și o dramă care se intitulează „Romeo și Julieta”.

● „Sarpel și broasca festoasă” este titlul cărții lui Edgar Faure despre China populară, pe știe că el a întreprins anul acesta o lungă călătorie care i-a prilejuit observații interesante, cunoașterea unor date și împrejurări memorabile din viața poporului chinez construit al socialismului. Concluzia la care ajunge Faure în finalul cărții ale este că între Franța și China „dialogul” trebuie să fie reluat și că trebuie reinnoită prietenia tradițională între cele două popoare.

● O mare expoziție a cărții euhologice a fost inaugurată recent la Sorbona. Publicul parizan și presa franceză și-au exprimat deopotrivă admirația nu numai pentru varietatea și valoarea cărților literare, științifice traduse, ci și pentru condițiile lor tehnice excele.

● „Art Council” (Comisiunea artistică) al Marii Britanii a publicat o broșură intitulată „An delictar” prin care atrage atenția opiniei publice asupra situației precare a activității artistice din Anglia. Cîndva în trecut, guvernul britanic a aprobat un fond de 330.000 lire sterline care să fie decernat anual pentru dezvoltarea artei engleze. Nu putem închipui lesne cât de neplăcută este de fapt această sumă, dacă ne gin-

dim că numai cele două opere „Covent Garden” din Londra după șesc cu mult o treime din această sumă subvenție.

● Ca de obicei, sezonul teatral din New York s-a deschis și în acest an cu un spectacol al cărui subiect a fost „Imprumutată” din opera unui autor celebru. După Voltaire, G. B. Shaw, Marcel Pagnol etc. a venit și rîndul unui oarecare Shakespeare care a scris, între altele, și o dramă care se intitulează „Romeo și Julieta”.

● „Sarpel și broasca festoasă” este titlul cărții lui Edgar Faure despre China populară, pe știe că el a întreprins anul acesta o lungă călătorie care i-a prilejuit observații interesante, cunoașterea unor date și împrejurări memorabile din viața poporului chinez construit al socialismului. Concluzia la care ajunge Faure în finalul cărții ale este că între Franța și China „dialogul” trebuie să fie reluat și că trebuie reinnoită prietenia tradițională între cele două popoare.

● O mare expoziție a cărții euhologice a fost inaugurată recent la Sorbona. Publicul parizan și presa franceză și-au exprimat deopotrivă admirația nu numai pentru varietatea și valoarea cărților literare, științifice traduse, ci și pentru condițiile lor tehnice excele.

● „Art Council” (Comisiunea artistică) al Marii Britanii a publicat o broșură intitulată „An delictar” prin care atrage atenția opiniei publice asupra situației precare a activității artistice din Anglia. Cîndva în trecut, guvernul britanic a aprobat un fond de 330.000 lire sterline care să fie decernat anual pentru dezvoltarea artei engleze. Nu putem închipui lesne cât de neplăcută este de fapt această sumă, dacă ne gin-

dim că numai cele două opere „Covent Garden” din Londra după șesc cu mult o treime din această sumă subvenție.

Așezările sociale din Ghana sînt în plină tranziție. Bază mai este încă tribul. Capitalismul și tehnica modernă, migrațiile și școlă, bisericile creștine și conștiința de clasă, toate acestea au provocat o fermentare și o dislocare în întregul așezămint social. Obiectivul păgine se amestecă cu ritualuri creștinești, sunetele de tobe alternează cu melodiile simfonice, în același colț de stradă aklamă vrăjitorul tribal și chirurgical unei clinici moderne, țărănul tăcut și cazangul, iar pe toți îi copleșește tineretul nou, școlarizat.

O veche zicătoare din popor arată că „dumnezeu l-a creat întîi pe toboșar...”

Din străvechi, într-adevăr acesta era cel care chema poporul la adunarea obișnuită, îl avertiza la apropierea unui inamic, îl încurajă în toată lupta, îi transmitea știrile cele mai noi din lumea largă, dădea fast ceremoniilor religioase, momentelor funebre și stărilor de veselie și fericire. Toba vorbește și s-ar putea transpune în scris ceea ce redau sunetele ei joase sau subțiri, bătaie ei repede sau lente.

Cîțiva englezi, foști înalți funcționari în colonia de ieri a Coastei de aur, mi-au mărturisit că uneori li s-a întîmplat că, vrînd să transmită telefonic un ordin către reprezentanții lor din nordul țării, pînă răzbeau să obțină legătura telefonică, știrea era deja răspîndită la distanțe de sute de kilometri datorită releurilor de tobe din sat în sat, din cîntîn în cîntîn și măsura colonialistă devenise inoperantă. Tam-tamul: telegrafia fără fir a popoarelor africane.

Semnificația unor premii literare în Spania

Nu este mult de cînd cei mai autorizați reprezentanți ai criticii literare din Spania, întruniți în Saragoza, au decernat premii pentru cei mai buni romani și cel mai bun volum de poezie apărute în cursul anului 1956. Operele distinse cu acest important premiu: „De clar și clar” de Gabriel Celaya și „El Jarama”, romanul unui tânăr prozator plin de promisiuni: Sanchez Ferlosio, — au o semnificație aparte, care merită să fie relevată dincolo de orice considerații asupra valorii lor.

Ferlosio, remarcat și pînă la acest succes, care-l definește ca pe un talent robust în galeria scriitorilor spanioli de azi prin stilul său viguros, concis, prezintă în romanul premiat drama căutării unui echilibru. Rigurozitatea lui e pînă la finețea, pe baze noi, patria sfîșiată. El face parte din cea generație care nu a fost înfrîntă în războiul civil dezlănțuit de fascism și care aspiră spre orizonturi mai senine. Această generație care a lansat de curînd un manifest clandestin ce circula în cele mai variate medii, semnat de tineretul universitar: „Noi, tîni învinși și ai învingătorilor, ne legăm să luptăm unii contra dictaturii”.

Mai semnificativă este premiarea lui Gabriel Celaya. Poet plin de resurse, stăpîn pe uneltele sale, Gabriel Celaya a căzut un timp pradă ideilor obscurantiste, promovate pe toate căile oficiale. El risca să ajungă un „vates” de paradă, un tribun de casă al franchismului. Poetul a simțit însă nevoia de a căuta un sens haosului înfrîștat de societatea înconjuroare, de a părăsi însingurarea stărilor în locuri angostoși pe alături cu iz gongoric, el și-a arătat predilecția pentru sinceritatea exprimîndu-și afecciunea pentru cel oprîmă și dorința de dreptate. Încă din „Lo demas es silencio” (Restul este tăcere) Celaya preciza că nu urmărește să scrie „despre popor”, ci „în mijlocul poporului, cu poporul”. Suflul larg, elanul de inspirație whitmaniană, s-au amplificat în poezia sa, pînă ce Celaya — sacrificînd virtuozitățile inutile în favoarea clarității, valorificînd forma cea mai populară „romance”, cîntecul — a reintrodus sonoritatea și precizia rîmel, făurînd o lirică nouă, sub semnul acestor versuri: „Iată poezia mea/Poezia unealtă/Totodată, bătaia unei inimii unanime”. Celaya a respins categoric citatul prea des folosit, din Calderon: „totul este adevăr, totul este minciună”. Prin versurile sale, el continuă critica intelectualității, depărtată vreme de „acel pe care s-ar fi cuvenit să-l cînte”. Poetul se face expresia voinței maselor, de a transforma radical viața politică a țării. Iată deci omul pe care l-au înecunat, prin alegerea lor, criticii literari spanioli întruniți, la Saragoza. Poziția lui Gabriel Celaya este foarte apropiată de cea a tînrului Sanchez Ferlosio. Este uimitor faptul că atitudinea față de demonstrată în operele lor a fost consfințită prin decizia unui juriu din care au făcut parte Francisco Ynduram, profesor universitar din Saragoza, critici de la ABC, Arriba, Ya, Insula, reprezentînd diferite nuanțe de opinii politice. Fiește, sîntem adînc convinși că franchismul nu a ajuns să aprecieze dimensiunea umană căpătată de o operă literară prin integrarea ei în curentul aspirațiilor populare. Cu toate acestea presiunea maselor populare se face tot mai simțită și intelectualitatea manifestă o aderență tot mai activă și curajoasă la un vast front național. Cele două premii au fost rezultatul hotărîrii unui juriu foarte puternic în opinia sa: masele populare ale Spaniei. O manifestare academică a devenit astfel încă un rebiscuit în favoarea păcii exprimînd dorințele tuturor cercurilor progresiste din Spania.

Eugen B. Marian

Redactor-șef: Zaharia Stancu. Colegiul redacțional: Mihai Benic, Marcel Brelașu, Eusebiu Camilari, Paul Georgescu (redactor-șef adjunct), Eugen Jbeleanu, George Macoveanu, Ion Mihăileanu, V. Mindra (redactor-șef adjunct), Mihail Petroveanu (redactor-șef adjunct), Cicerone Theodorescu, Ion Viiner.